

Kungliga bibliotekets remissvar gällande betänkandet Kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd (SOU 2023:25)

Sammanfattning

Kungliga biblioteket (KB) har inga synpunkter på de enskilda förslagen i betänkandet, men vill komplettera de bedömningar som görs i 5 kap. Utbildning i svenska och samhällskunskap, 11 kap. avsnitt 7 Informations-, utbildnings- och stödinsatser samt 20 kap. Konsekvenser för förslagen.

I remissvaret uppmärksammar KB förslagets konsekvenser för de kommunala biblioteksverksamheterna, främst folkbibliotek (nedan kallade bibliotek), samt lyfter bibliotekens roll och betydelse för Sveriges invånares språkinläring och kunskapsinhämtning.

KB anser att:

- Bibliotekens betydelse och roll för invånarnas språkinläring och kunskapsinhämtning har förbisetts av betänkandet och behöver beaktas i det fortsatta arbetet med förslagen.
- Bibliotekens verksamhet kommer att påverkas av ett genomförande av förslagen i betänkandet och därmed medföra ökade kostnader för kommunerna.

Kungliga bibliotekets kommentarer

I enlighet med bibliotekslagens 5 § riktar bibliotek en del av sin verksamhet till personer med annat modersmål än svenska. Som myndighet med uppdrag att ha nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksväsendet, har KB tagit del av betänkandet och vill lämna ett remissvar, även om myndigheten inte listas som remissinstans.

KB:s kommentar till 5 kap. Utbildning i svenska och samhällskunskap

Betänkandet identifierar vikten av stöd för provtagarens förberedelser och lärande. Individuella anpassningar kan också vara viktiga, både vid förberedelser och i själva provsituationen. Nyanlända och personer med icke-permanent uppehållstillstånd besöker i

stor utsträckning biblioteken (se ex. Pilerot & Hultgren 2017¹ samt Pilerot & Lindberg 2018²) samt nyttjar verksamheten på flera sätt.

Bibliotek nämns endast en gång i betänkandet, som en vanlig plats för språkcaféer (s. 123). Biblioteken är dock inte enbart en vanlig plats för språkcaféer utan också en viktig plats för deltagande i andra planerade aktiviteter, t.ex. läsecirklar på lättläst svenska.

Bibliotekspersonal hjälper även till med ärenden som kräver kunskaper i samhällsorientering.

KB:s kommentar till kap. 11.7

Informations-, utbildnings- och stödinsatser samt kap. 20

Konsekvenser av förslagen (20.3.6, 20.4.6, 20.4.8)

Enligt förslagen i betänkandet kommer biblioteken inte ansvara för att informera och utbilda dem som vill genomföra kunskapsprovet, men i realiteten är sannolikheten stor att efterfrågan på och nyttjandet av bibliotekens resurser kommer att öka, som en konsekvens av förslagen.

Förslagen medför sannolikt också att biblioteken kan komma att nyttjas mer av civilsamhället och folkbildningen, vilket innebär ett ökat behov av resurser. Biblioteken används redan idag som en resurs i både utbildningar i svenska språket och i samhällsorientering, både inom och utom formella samarbeten med t.ex. kommunal utbildning och civilsamhället. Betänkandets skrivelser om folkbildningens viktiga roll i ett system med kunskapsprov kan likväl appliceras på bibliotek.

I allmänhet varierar tillgången till läromedel på landets bibliotek och utgör en stor kostnad. Med ett kunskapsprov kan efterfrågan förväntas öka. Se även KB:s remissvar på Läromedelsutredningens förslag (SOU 2021:70).

KB:s kommentar till kap. 20.4.3 Konsekvenser för barn

Förslagen som betänkandet lyfter kan innebära ökad oro och stress för barn vars anhöriga ska göra kunskapsprovet. Biblioteken har en stor verksamhet för, med och av barn och unga. Det relationsskapande arbetet mellan barnbibliotekarien och barnet är många gånger en förutsättning för det läsfrämjande arbetet³ och kan komma att påverkas negativt av den stress som ett kunskapsprov skulle kunna innebära för ett barn.

Ställningstagande

KB anser att:

- Bibliotekens betydelse och roll för invånarnas språkinläring och kunskapsinhämtning har förbisetts av betänkandet och behöver beaktas i det fortsatta arbetet med förslagen.

¹ [Folkbibliotekens arbete för och med nyanlända](#)

² ["Sen går jag hem när det stänger" - En studie av nyanländas biblioteksanvändning](#)

³ [Barnbibliotekariers kompetens](#)

- Bibliotekens verksamhet kommer att påverkas av ett genomförande av förslagen i betänkandet och därmed medföra ökade kostnader för kommunerna.

Anna Lundén har beslutat om detta yttrande. Lovisa Furendal Berndt har varit föredragande.

Beslutet har signerats elektroniskt.

Anna Lundén

Avdelningschef, Avdelningen för samverkan

Lovisa Furendal Berndt

Handläggare, Avdelningen för samverkan